

Raadsvergadering:	19 september 2024
Agendapunt:	
Commissie:	Bestuur en middelen
Portefeuillehouder:	Christiaan Peetoom (Boekelermeer)
Relatie met andere portefeuillehouder(s):	Christian Schouten (Financiën en Duurzaamheid)

Onderwerp: Stroomoplossing Liander voor havengebied Boekelermeer

Voorgesteld besluit

1. Geen wensen en bedenkingen in te brengen over de stroomoplossing die Liander heeft voorgesteld en over de eventuele oprichting van een rechtspersoon;
2. Het krediet van € 2,0 miljoen met een looptijd van 5 jaar voor de aanschaf van de noodzakelijke batterij ook beschikbaar te stellen als het college definitief kiest voor de stroomoplossing van Liander;
3. Dit krediet te dekken uit de inkomsten van de batterij en de toegekende EU-subsidie (Reformers) van € 1,1 miljoen.

Samenvatting

Recente besprekingen met Liander hebben geleid tot een nieuw plan voor de oplossing van het stroomprobleem in het havengebied. In plaats van het plan dat de gemeente een eigen stroomnetwerk aanlegt (gemeenteraad 30 mei jl.), sluiten bedrijven aan op het bestaande stroomnetwerk van Liander en sluiten met Liander een nieuw soort contract af. Een gemeentelijke batterij zorgt dat de bedrijven voldoende stroom hebben op de momenten dat het stroomnetwerk van Liander tijdelijk vol is. Dit nieuwe plan heeft de voorkeur van het college. Het nieuwe plan wordt voor wensen en bedenkingen voorgelegd en gevraagd wordt om het krediet ook voor de batterij in dit plan beschikbaar te stellen.

Dit voorstel staat in relatie tot coalitieakkoord

Argumenten

1.1 Wensen en bedenkingen

Op 30 mei 2024 heeft de gemeenteraad positief besloten over het eerdere voorstel van de gemeente om een eigen stroomnetwerk aan te leggen. Daarmee is voldaan aan de Financiële verordening 212 Gemeente Alkmaar 2023 die voorschrijft dat het college nieuw te leveren prestaties groter dan € 1 miljoen die niet in de begroting zijn opgenomen eerst aan de gemeenteraad voor wensen en bedenkingen voorlegt voordat het college definitief besluit. Dit nieuwe voorstel gaat over dezelfde prestatie (het oplossen van het stroomprobleem in het havengebied) en is gunstiger voor de gemeente (verderop in dit voorstel) waardoor het niet nogmaals voorgelegd hoeft te worden. Omdat

het voorstel zoveel anders is dan het eerdere voorstel heeft het college toch besloten om ook dit nieuwe voorstel aan de gemeenteraad voor wensen en bedenkingen voor te leggen.

Voor de eventuele oprichting van een rechtspersoon (bijvoorbeeld vereniging – zie 1.3) is in de Gemeentewet (artikel 160) geregeld dat de gemeenteraad gelegenheid geboden moet worden om wensen en bedenking kenbaar te maken voordat het college tot die oprichting besluit.

1.2 Lianders voorstel is toekomstgericht met nieuw soort contract: het CBC

Het is gunstig als een netwerkbedrijf met bewezen kwaliteiten met een voorstel komt. Maar... het stroomnetwerk is vol en toch komt Liander met een voorstel voor een pilot waarin bedrijven aansluiten op het stroomnetwerk van Liander. Hoe kan dat?

Netwerkbedrijven zoals Liander hebben een nieuw soort contract ontwikkeld: het capaciteitbeperkende contract (CBC). Daar willen ze pilots mee doen. Het CBC houdt in dat een aangesloten bedrijf een aansluiting krijgt op het netwerk van Liander maar soms tijdelijk genoeg moet nemen met minder stroom. Liander garandeert het bedrijf een bepaald minimum wat ze aan stroom kunnen krijgen en biedt extra ruimte tot een bepaald maximum op momenten dat het stroomnet niet vol zit. Als het wel vol zit, is een batterij de oplossing om dat stroomtekort te kunnen compenseren. De praktijk is dat het maar weinig voorkomt dat het net helemaal vol zit.

In dit voorstel sluit Liander een CBC met ieder deelnemend bedrijf afzonderlijk en een groeps-CBC met alle bedrijven bij elkaar. Bedrijven leggen zich er ieder afzonderlijk en met elkaar op vast dat zij zich houden aan de grenzen die Liander stelt. Dat laatste is vooral van belang als Liander tijdelijk beperkingen stelt aan het gebruik van het netwerk en de schaarste moet worden verdeeld.

In het CBC is ook opgenomen dat deelnemende bedrijven zelf opgewekte stroom (zon, wind) kunnen terugleveren aan het stroomnetwerk en hoeveel is toegestaan.

1.3 Pilot met CBC biedt kans

Liander wil deze pilot in het havengebied uitvoeren omdat daar een groot maatschappelijk belang mee is gediend: grootschalige woningbouw in het Alkmaars Kanaal mogelijk maken. Een groot maatschappelijk belang maakt het door een recente koerswijziging van de Autoriteit Consument & Markt (ACM) tegenwoordig mogelijk om af te wijken van het principe dat partijen die het langste op de wachtlijst als eerste moeten worden geholpen.

Liander heeft aangegeven dat de pilot een tijdelijke oplossing is die duurt totdat het stroomnetwerk in de regio weer volledig op orde is. Liander heeft het over 2032 of later. Gezien de aard van de oplossing is te verwachten dat deze aanpak in de toekomst structureel toegepast gaat worden in alle nieuwe situaties.

Het aantal deelnemende bedrijven aan de groeps-CBC wordt mogelijk iets groter dan alleen de bedrijven in het havengebied. Liander moet de kans om deel te nemen ook bieden aan een beperkt aantal (maximaal 4) bedrijven buiten het havengebied die ook op de wachtlijst staan en op dezelfde stroomkabel zijn aangewezen. De gemeente heeft hier geen zeggenschap over en Liander mag de namen nog niet bekend maken. Wel is al duidelijk dat het gunstig is voor deze oplossing als ze gaan deelnemen.

1.4 Geen complexe voorwaarden voor het functioneren van deze nieuwe contractvorm

Nodig zijn alleen de onderlinge samenwerking tussen bedrijven, een onderling communicatiekanaal (smart grid) en een batterij. Het systeem wordt bestuurd door een gecertificeerde operator. Die draagt de naam van Congestion Service Provider (CSP). De deelnemers aan het groepscontract moeten een CSP aanwijzen.

Of voor de onderlinge samenwerking tussen bedrijven en voor hun samenwerking met de gemeente een aparte organisatie (bv vereniging) moet worden opgericht, staat nog niet vast. Dat is vooral een praktische kwestie die bij de verdere uitwerking van het plan wordt afgewogen.

1.5 Stevige garantie voor stroom voor bedrijven die verplaatsen vanuit het Alkmaars Kanaal

Bedrijven die vanuit de kanaalzone naar het havengebied verhuizen, krijgen in het havengebied een gegarandeerd vast minimum aan ruimte op het stroomnet dat even groot is als de aansluiting die ze nu op hun huidige plek hebben. Ze nemen hun ruimte bij Liander als het ware mee naar de nieuwe locatie. Voor de extra stroom die ze op de nieuwe locatie nodig hebben, moeten ze gebruik maken van de flexibele ruimte die Liander in de CBC aanbiedt. Dat flexibele maximum voor de kavels in het havengebied ligt een stuk hoger dan wat die bedrijven nu hebben.

Nieuwkomers in het havengebied krijgen een veel lagere gegarandeerde ruimte op het stroomnetwerk. Die zijn dus meer aangewezen op de grote flexibele ruimte bij Liander en op de batterij. Ook dat is een solide oplossing.

1.6 Bedrijven hebben in totaal meer stroomcapaciteit dan bij het gemeentelijk stroomnetwerk

Het totaal aan maximale stroomcapaciteit (vast plus flexibel) voor alle deelnemende de bedrijven bij elkaar opgeteld is in het voorstel van Liander vele malen hoger dan de totale stroomcapaciteit die in het voorstel voor het gemeentelijk stroomnetwerk voor de bedrijven beschikbaar zou komen. Dat biedt bedrijven meer kans om hun bedrijfsvoering te elektrificeren en/of te groeien

1.7 Kleinere rol en verantwoordelijkheid voor gemeente dan in plan voor eigen stroomnetwerk

In dit voorstel hoeft de gemeente geen eigen stroomnetwerk aan te laten leggen omdat voor het stroomtransport gebruik wordt gemaakt van het stroomnetwerk van Liander. De onderlinge relaties worden geregeld in contracten die Liander heeft opgesteld. Dat scheelt de gemeente een grote investering en het ontwikkelen van een samenhangende set van contracten om alle relaties rond het gebruik van het gemeentelijk stroomnetwerk te regelen.

Wel legt de gemeente ook in dit plan het smart grid aan en schaft de noodzakelijke batterij aan. Voor de batterij is Europese subsidie vanuit het programma Reformers toegekend gekregen. Ook in dit nieuwe plan valt de batterij binnen de subsidievoorwaarden van Reformers.

De gemeente wijst de eerste CSP aan. Naarmate meer bedrijfskavels verkocht worden neemt de rol van de gemeente af en die van deelnemende bedrijven toe. Dan gaan de bedrijven de keuze voor de CSP bepalen.

1.8 Financiële aspecten / business case

Op basis van de thans bekende informatie is de business case tenminste kostendekkend. Belangrijke onzekerheid zijn de voorwaarden en prijzen die Liander gaat rekenen voor de bijdrage van de batterij aan het managen van de netcongestie. Als de batterij niet bijdraagt om de deelnemende bedrijven aan stroom te helpen, staat de batterij niet stil maar wordt ingezet om schommelingen in de capaciteit van het netwerk van Liander op te vangen. De voorwaarden en prijzen voor die diensten worden op een

later moment definitief vastgesteld nadat vast staat welke bedrijven deelnemen en hoe het systeem precies wordt vormgegeven. Indien de voorwaarden en prijzen ongunstig uitvallen, kunnen de inkomsten uit de batterij ook tegenvallen. In het slechtste scenario kan dit eventuele tekort gedurende de pilot oplopen tot maximaal circa € 0,5 miljoen.

2 Kredietbesluit voor de batterij noodzakelijk

De batterij is een product dat op grond van de financiële regelgeving van de toegekende subsidie niet vanuit de grondexploitatie aangeschaft mag worden omdat alleen kapitaallasten subsidiabel zijn. Investerings binnen een grondexploitatie kennen geen kapitaallasten. Daarom is voor de (subsidiabele) kosten van de batterij een apart investeringsbesluit van de gemeenteraad nodig. Omdat het een innovatief project betreft hanteren we een looptijd van 5 jaar voor de batterij. De kosten voor de aanschaf van de batterij en het bijbehorende regelsysteem zijn door externe specialisten geraamd op € 1,9 miljoen. Omdat de inkoop van de batterij nog moet worden aanbesteed wordt voorzichtigheidshalve krediet gevraagd van € 2,0 miljoen.

3 Dekking van het krediet

Het krediet van € 2,0 miljoen wordt deels gedekt uit de toegekende EU-subsidie (Reformers) van € 1,1 miljoen en de inkomsten van de batterij vanwege de diensten geleverd voor het opvangen van schommelingen in het netwerk van Liander.

Kanttekeningen en alternatieven

1. Een innovatief voorstel vereist verkenning van risico's

De pilot is in hoofdlijnen bekend maar moet nog op veel onderdelen worden uitgewerkt. Om de risico's zo goed mogelijk te kunnen beoordelen is ook voor dit voorstel uitgebreid ondersteuning en advies gevraagd aan externe specialisten en advocaten. Het resultaat:

- Technisch. Liander is bij uitstek in staat een technisch goed product te leveren. Daar is geen enkele reden tot twijfel. In combinatie met het smart grid dat de gemeente aanlegt en exploiteert kan het prima werken.
- Passend bij de behoefte. Uitgebreid is doorgelicht of het aanbod voor de bedrijven met zekerheid de ruimte op het stroomnetwerk oplevert die ze nodig hebben. Dat is het geval.
- Juridisch. Voorwaarden uit toetsing aan de Aanbestedingswet, Wet markt en overheid, staatsteun en het Didam-arrest worden meegenomen in de uitwerking.
- Fiscaal. Geen bezwaren voorzien. De aandachtspunten gaan mee in de uitwerking.

2. Geloofwaardigheid Liander risico of voordeel

Liander heeft in een jarenlange praktijk een reputatie van leveringszekerheid opgebouwd. Die positieve reputatie heeft door de netcongestie een deuk opgelopen. Toch is het vermoeden dat bedrijven meer vertrouwen hebben in het voorstel van Liander aangevuld met gemeentelijke maatregelen dan in het goede nieuwe concept van een geheel gemeentelijk stroomnetwerk dat zich nog helemaal moet gaan bewijzen. Gemeente en netwerkbedrijf Liander blijven bij deze pilot immers meer in hun natuurlijke rol.

3. Alternatief: verder gaan met het eerdere voorstel voor een gemeentelijk stroomnetwerk

Gezien de vele beschreven voordelen van het plan van Liander vindt het college dat niet langer de beste weg.

4. Alternatief: geen stroomoplossing in het havengebied

Dat is geen optie omdat dan de verplaatsing van bedrijven vanuit het Alkmaar Kanaal stagneert waardoor de grootschalige woningbouw niet tot stand komt.

Stroomoplossing Liander voor havengebied Boekelermeer

Vervolg en communicatie

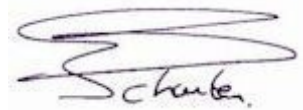
Na de behandeling van dit voorstel in de gemeenteraad weegt het college de wensen en bedenkingen en besluit om wel of niet verder te gaan met het plan van Liander. Indien het college definitief besluit om met het voorstel van Liander verder te gaan, zal een intentieovereenkomst met Liander worden afgesloten. Ook worden de stukken voor de aanbestedingen van het netwerk en de batterij waar nodig aangepast en de procedures met deze aangepaste stukken in gang gezet. De planning is dat de aanbestedingen begin 2025 kunnen worden afgerond. Door de sterk bewegelijke marktomstandigheden is niet goed in te schatten wanneer de batterij geleverd en de aanleg van het netwerk gerealiseerd kan worden. De vergunning voor de plaatsing van de batterij is al verleend. De inzet is er op gericht om in het tweede kwartaal van 2025 in exploitatie te kunnen gaan.

Bijlagen

Geen

Burgemeester en wethouders van Alkmaar,

mw. drs. A.M.C.G. Schouten, burgemeester

de heer F.R. Romkema, plv. gemeentesecretaris

Collegevergadering: 23 juli 2024

Nr.

De raad van de gemeente Alkmaar;

Gelet op

Het besluit van burgemeester en wethouders van 23 juli 2024

Het advies van de commissie Bestuur en middelen 10 september 2024

Het bepaalde in artikel 160 van de Gemeentewet

Besluit

1. Geen wensen en bedenkingen in te brengen over de stroomoplossing die Liander heeft voorgesteld en over de eventuele oprichting van een rechtspersoon;
2. Het krediet van € 2,0 miljoen met een looptijd van 5 jaar voor de aanschaf van de noodzakelijke batterij ook beschikbaar te stellen als het college definitief kiest voor de stroomoplossing van Liander;
3. Dit krediet te dekken uit de inkomsten van de batterij en de toegekende EU-subsidie (Reformers) van € 1,1 miljoen.

De raad van Alkmaar, 19 september 2024

mw. drs. A.M.C.G. Schouten, burgemeester

mw. mr. V.H. Hornstra, griffier